

Ф Р А Н С У А

ОЛЛАНД

Урски влади

• М Е М У А Р И •

Харків
«Фоліо»
2019



До Європи миру і процвітання

Завжди з приємністю згадую нашу першу зустріч із Президентом Французької Республіки Франсуа Олландом. Тоді, 6 червня 2014 року, ще до моєї офіційної інавгурації, на особисте запрошення Франсуа я разом зі світовими лідерами взяв участь у церемонії відзначення 70-ї річниці висадки десанту антигітлерівської коаліції у Нормандії. Глибоко вдячний за той важливий і вкрай вчасний жест визнання. Він став виявом особливого прагнення офіційного Парижа розвивати персональний діалог з Києвом на найвищому політичному рівні. Як і виявом глибокої симпатії

до українців, які зазнали віроломної збройної агресії з боку Росії.

Озираючись на минуле, неможливо перебільшити значення того дня, коли був фактично відкритий міжнародний фронт проти агресивної політики путінської Росії.

Президент Олланд тонко відчув історичний момент і надав прекрасний майданчик для започаткування формату, який уже увійшов в історію, — Нормандської четвірки. Далі будуть численні телефонні контакти, переговори, резолюції і санкції. Далі ми спільно зупинимо Кремль у його агресії вглиб України та проти наших спільних європейських цінностей. Далі ми створимо європейську коаліцію єдності і солідарності з Україною, в якій по-справжньому історичну роль, без жодних перебільшень, відіграє Федеральний канцлер ФРН Ангела Меркель. Усі ми візьмемо на себе надважливу місію — захищати Об'єднану Європу. Адже сьогодні, вперше з часів Другої світової війни, європейський порядок поставлено під пряму військову загрозу.

І йдеться не лише про майбутнє України, а й про майбутнє всього Європейського континенту як простору миру та процвітання.

Маючи досвід непростих переговорів, Президент Олланд влучно визначив квінтесенцію політики Москви щодо України. Дочекатися більш зговірливої влади в Україні, аби не допустити інтеграцію нашої держави в європейські структури — і в ЄС, і в НАТО — і не дозволити її посилення та переозброєння.

І це має пам'ятати кожен і український, і європейський політик.

І як би не виверталася Москва, завдяки Мінським домовленостям для Росії було виставлено чіткі маркери зміни її політики стосовно України як запоруки відновлення територіальної цілісності нашої держави. Ми продовжуємо будувати українську історію успіху, тримаючи високу планку внутрішніх перетворень. Прагнення України оформити своє членство у ЄС і НАТО закріплено на конституційному рівні. І це той наш шлях, яким мусимо йти й надалі. Бо не маємо права схибити, будуючи нову успішну Україну для наших дітей.

Вдячний усьому колективу, який зробив українське видання «Уроки влади» Франсуа Олланда реальністю. Ознайомлення з цією книгою дасть змогу не лише поринути у вир недавніх подій, а й відчувати всю складність політичного процесу з безмірним діапазоном завдань, з неймовірним калейдоскопом зустрічей і критичною залежністю успіху від злагодженої роботи всієї команди. Ця книга про високу політику написана від першої особи. Це критична оцінка пройденого шляху та відвертий діалог про перемоги і прорахунки. Без купюр, у чому — особлива цінність. І головне — ця книга про любов до своєї держави і про віддане служіння своєму народові.

*Петро Порошенко,
Президент України*

Вступ

Це мій останній день у Єлисейському палаці.

Від самого ранку цей будинок тиші наповнюється дивним шумом. Поквапливі кроки, машини у дворі, грукіт молотків, що лунає між фасадами палацу. Ні, це не валять дуби на вогнище Геракла. Усе простіше: влаштовують білі дерев'яні підмостки для церемонії входження в палац Еммануеля Макрона.

О шостій я вже встав, як завжди, без будильника, і світло вже пробивається крізь віконниці спальні. О сьомій, після стількох переходів за п'ять років, востаннє виходжу в невеличкий білий коридор, що веде від приватних апартаментів у мій кабінет на другому поверсі. Коридор оздоблений привезеними мною картинами, квітковими композиціями Оділона Редона — художника, гравера, одного із засновників течії символізму XIX століття. На цих картинах немає лаврів. Але немає також і хризантем...

Я проходжу ванною кімнатою королеви, де сама ванна ховається за різьбленою дерев'яною панеллю, потім кутовою кімнатою, яка виходить

вікнами в парк і яку працівники охрестили «кабінетом, де божеволієш», тому що той, хто його займає за два кроки від мого власного, має звичку вважати, що він наділений надзвичайними повноваженнями. Відколи його покинув останній його власник, він порожній і служить для нарад у вузькому колі. Я проходжу, нарешті, кабінетом моїх секретарів, і вони проводжають мене повними сліз очима. Далі я потрапляю у свій кабінет, якимось дивно прибраний, уже вільний від книжок та особистих предметів, які були тут у мене. На робочому столі тільки декілька тек «На підпис».

У Республіці не може бути перерви у владі: президент керує до останньої секунди і передає своє місце наступникові, який одразу стає до роботи. Я підписую останні декрети, останні накази про призначення, проглядаю звіти, що їх я замовляв, думаючи, що вони стануть у пригоді ще й завтра. Я делікатно обминув пропозицію Жана Д'Ормессона, який бажав побесідувати зі мною в цей останній день, як він колись бесідував із Франсуа Міттераном, вважаючи, що ця зустріч мала б укріпити його становище привілейованого співбесідника президентів при закінченні їхнього терміну перебування на посаді.

О восьмій годині я приймаю своїх найближчих співробітників, щоб попрощатися з ними. Усмішки й сльози, обійми і слова подяки — мені важко приховувати свої почуття за фразами, що мають викликати усмішку, аби краще уникнути спокуси ностальгії. Мені деколи дорікали за цю звичку жартувати. Даремно. Гумор — не засіб втечі. Він — сіль

буденності і, головне, він пом'якшує нещастя й лиха життя.

Я висловлюю вдячність цим жінкам і чоловікам, чиї знання й такт забезпечують зо дня в день злагоджену роботу палацу і його мешканців. Потім я віддаю себе на ритуальні «селфі», про які мене просять пристави, пожежні, секретарі, помічники. Я йду, а вони залишаються. Вони забезпечуватимуть наступність влади в її повсякденній організації. Абсолютна скромність — вони ніколи не обмовилися й словом про моїх попередників, точність дій, розуміння ситуацій, тонкість у стосунках із поважними особами, вони знають усе про відвідувачів, що чекають: кого провести через які двері, кому яку протокольну пошану віддавати. Я не забуду їхню пильність.

О десятій годині я залишаюся сам, як це так часто бувало протягом цих п'яти років. Правду кажучи, ця самотність передбачена конституцією: на службових сходах наді мною немає нікого. Після всіх порад, думок, найобґрунтованіших пропозицій останнім рішенням ухвалює глава держави. По закінченні обговорень обличчя повертаються до мене, щоб вислухати, погоджуюся я чи ні, щоб започаткувати якусь тонку реформу, протистояти тій чи іншій кризі або ризикувати життям наших солдатів. Усі рішення за це п'ятиріччя ухвалював я. Успіхи і невдачі, вдале виправлення ситуацій або провалені можливості — усе лежить на мені. У цьому кабінеті, перевантаженому золотом на злегка потрісканих ліпнинах, у цій обстановці, що надає оманливий захист,

я сиджу востаннє наодинці із самим собою, а в парку повільно колихаються дерева.

Я, власне, підбиваю підсумок своєї роботи. У мене немає звички щадити себе. Собі я аж ніяк не попускаю, і мені дорікали й за це теж. Проте я знаю, що скажу своєму наступникові. Усі факти тут, на місці, і вони промовляють самі за себе. П'ять років тому Франції загрожували спекуляції і зрив у хвіст Європейського Союзу через від'ємне сальдо й недостатню конкурентоспроможність. Сьогодні ми маємо міцну основу для виправлення економіки. Францію знову поважають. Чи довелося відмовитися від чогось? Жодним чином. Вірний своїй життєвій позиції — позиції твердого соціаліста — я також модернізував французьке суспільство, поліпшив його демократію і провів численні соціальні реформи. Потрібно буде вдатися до лютої реакційної помсти, щоб позбавити нас завойованих прав, потрібно буде багато ліберальних ілюзій, щоб поставити під сумнів нові механізми перерозподілу.

Ці зусилля, за які я заплатив так багато в політичному плані, були потрібні. Без них упадок був уже запрограмований. Без них я б не виконав свій обов'язок. Завдяки їм після п'ятиріччя, у якому ми нічого не віддали, в умовах глобалізації, коли вплив вимірюється частками ринку та успіхами технологій, Франція може знову вступати у гру. Я не очікую, що мене судитимуть по справедливості. Політичне життя, навіть коли йдеш із нього, не має такого роду поблажливості або, скоріше, правди. Я бажаю просто, щоб французи зрозуміли

рішення, які ухвалювали, і зрозуміли, що значить керувати в період, коли наша країна зазнала стількох випробувань, у період, коли Франція виявила свою сміливість і неодноразово вдавалася до дій назовні, щоб забезпечити свою власну безпеку і безпеку інших.

За моєю спиною пишно оздоблений годинник, що панує над каміном, чемно повертає мене до дійсності. Ще чверть години, і я вийду зустрічати свого наступника. Я даю собі останнє завдання. За п'ять тяжких років я набув унікальний досвід. Що таке керувати Францією — країною зі світовим покликанням, але й такою, що потерпає також і від власних нападів гарячки? Як примирити суперечливі прагнення французів, які хочуть мати сильну владу, але не бажають поступатися нічим зі своїх прав і свобод? Як здійснювати владу з гідністю, якої вимагає ця посада, і залишатися людяним і простим, яким, на мою думку, має бути президент у своїх стосунках із громадянами? Як встановити правильну дистанцію? У фальшивій прозорості, створюваній нескромними анекдотичними розповідями і дворовими чутками, люди гадають, що знають про владу все. Не помічають головного. У сум'ятті дрібних справ не розрізняють великі. У безперервному потоці подій забувають про головні питання, виклики, драми, що становлять саму суть управління народами.

Саме того дня, у мовчазному монолозі перед тим, як залишити це місце великих рішень, я сказав собі, що висловлюся. Не для того, щоб виправдовуватися, не для того, щоб заступатися за результати, які

Зміст

<i>Порошенко П.</i> До Європи миру і процвітання	3
Вступ	6
1. Робота президента	23
2. Ухвалення рішень	46
3. Поїздки	74
4. Протистояння	108
5. Життя президента	142
6. Вести переговори	166
7. Обирати	195
8. Виступи президента	216
9. Реформи	238
10. Уміти реагувати	268
11. Президент шкодує	282
12. Право покарання	298
13. Призначення на посади	310
14. Розриви	327
15. Довіряти	344
16. Уміти відмовлятися	369
17. Протистояти незгодам	390
18. Сподіватися	411
Епілог	430
<i>Подяка</i>	438
<i>Примітки (Я. Коваль)</i>	439